

«Назарбаев Зияткерлік мектептері»
ДББҰ Басқармасының
2025 жылғы 26 маусымдағы
(№28 хаттама)
шешімімен бекітілген

**«Назарбаев Зияткерлік мектептері» дербес білім беру ұйымы
филиалдарының Оқушыларын қорғау саясаты**

орыс тіліндегі мәтін <https://law.nis.edu.kz/docs/9000>

1. Жалпы ережелер

1. «Назарбаев Зияткерлік мектептері» дербес білім беру ұйымы филиалдарының (бұдан әрі – филиалдар) Оқушыларды қорғау саясаты негізгі қызметі білім беру қызметі болып табылатын филиалдарында оқушыларға қатысты қатыгездік жағдайында оқушыларының физикалық және психологиялық салауаттылығын қамтамасыз етуге бағытталған негізгі қағидалар мен рәсімдер жүйесін анықтайды.

2. Саясаттың құқықтық негізін Қазақстан Республикасының Конституциясы, Бала құқықтары туралы Конвенция, «Неке (ерлі-зайыптылық) және отбасы туралы», «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы», «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» Қазақстан Республикасының кодекстері, Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексі, «Қазақстан Республикасындағы Бала құқықтары туралы», «Білім беру туралы», «Назарбаев Университеті», «Назарбаев Зияткерлік мектептері» және «Назарбаев Қоры» мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының заңдары, «Назарбаев Зияткерлік мектептері» дербес білім беру ұйымы мен Зияткерлік мектептер ұйымдары қызметкерлерінің Әдеп кодексі, Назарбаев Зияткерлік мектептерінің оқушыларына арналған ішкі тәртіп қағидалары, «Назарбаев Зияткерлік мектептері» дербес білім беру ұйымы Басқармасының шешімімен бекітілген «Назарбаев Зияткерлік мектептері» дербес білім беру ұйымының қызметкерлеріне тәртіптік жаза қолдану қағидалары және Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілері және «Назарбаев Зияткерлік мектептері» дербес білім беру ұйымының құқықтық актілері құрайды.

2. Оқушыларды қорғау саясатының принциптері мен анықтамалары

3. Осы Саясаттың негізгі қағидалары:

1) Абсолютті төзбеушілік принципі. Бұл Саясат филиал қызметкерлері, оқушылардың заңды өкілдері, мектепте қызметтер мен тауар жеткізушілер, басқа оқушылар тарапынан оқушыларға қарсы қатыгез әрекеттер жасауға, қорлауға, кемсітуге тыйым салынады, әрбір бұзушылық пен құқыққа қайшы әрекеттер қудаланады деп белгілейді.

2) Жеке жауапкершілік. Филиалдардың барлық қызметкерлері «Назарбаев Зияткерлік мектептері» дербес білім беру ұйымының (бұдан әрі – ДББҰ) ішкі құқықтық актілеріне сәйкес әдеп ережелерін сақтайды. Қызметкерлер осы саясатты іске асыруға жауапты және филиалдардың оқушыларына қатысты қатыгез қарым-қатынастың алдын алу үшін тиісті шаралар қолдануға, сондай-ақ осы Саясаттың ережелерін бұзу жағдайларына ден қоюға міндетті.

3) Әмбебаптық. Осы Саясаттың ережелері филиалдардың оқушыларымен өзара іс-қимыл жасайтын барлық адамдар үшін міндетті болып табылады.

4) Оқушылардың мүдделеріне басымдық беру. Қайшылықты жағдайлар туындағанда оқушының қауіпсіздігі мен әл-ауқатын қамтамасыз етуге, сондай-ақ оның физикалық, әлеуметтік және психологиялық қажеттіліктерін қанағаттандыруға басымдық беріледі.

5) Толеранттық. ДББҰ филиалдары білім беру процесінің барлық қатысушыларын өзара құрметтеу, әлеуметтік-экономикалық, мәдени, гендерлік және басқа да айырмашылықтарды түсіну және қабылдау негізінде қолайлы орта орнатуға ұмтылады.

6) Қауіпсіздік. Оқушылардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету ДББҰ филиалдарының жұмысында басым болып табылады.

7) Құпиялылық. Оқушыларға қатысты жасалған қатыгездік әрекеттер және осы өтініштерді тергеуге қатысты барлық мәселелер оқушылардың қорғалуын, қауіпсіздігін және ақпараттың құпиялылығын қамтамасыз ету негізінде жүргізіледі.

8) Құрметтеу. ДББҰ және филиалдармен қабылдаған шешімдер оқушылардың құқықтары мен қадір-қасиетін, таңдауын, қажеттіліктері мен тілектерін құрметтеу негізінде жүзеге асырылады.

9) Уақытылылық. Оқушыларға жасалған қатыгездік туралы хабарламаларды анықтау, тергеу және алдын алу шаралары уақтылы жүргізіледі.

10) Ынтымақтастық. Осы Саясаттың ережелерін сақтауды қамтамасыз ету мақсатында филиалдар оқушылардың заңды өкілдерімен, сыртқы ведомстволар мен ұйымдардың мамандарымен (ішкі істер, денсаулық сақтау, әлеуметтік қорғау және қорғаншылық органдарының, білім басқармаларының, үкіметтік емес қоғамдық ұйымдардың және т. б.) өзара іс-қимыл жасайды.

11) Нәтижелілік. Мектеп қызметкерлері мен сыртқы ұйымдардың бірлескен іс-әрекеттерінің нәтижесі оқушылардың мінез-құлқындағы және олардың ортасындағы (мектеп, сынып, құрдастар тобы, отбасы және т.б.) жағымды өзгерістері болып табылады.

4. Саясатта келесі анықтамалар пайдаланылады:

Агрессор – оқушыға қатысты агрессивті мінез-құлық, зорлық-зомбылық көрсететін ересек адам (мектеп қызметкері, оқушының заңды өкілі немесе басқа адам), оқушы немесе оқушылар тобы.

«Төмен деңгейдегі» алаңдаушылық – бұл ересек адамның оқушымен іс-әрекетіне қатысты кез-келген алаңдаушылық; ол ересек адамның әдеп кодексіне және/немесе оқушылармен әрекет ету нормаларына қайшы келетін мінез құлық көрсетуі, оның балалармен жұмыс істеуге жарамдылығы туралы күмәннің туындауы ретінде көрініс табуы мүмкін.

Әл-ауқат – оқушылардың өмірлік әлеуетін жүзеге асыруға көмектесетін физикалық, психикалық, әлеуметтік және басқа жағдайлар мен мүмкіндіктер.

Кейс-менеджмент – оқушыларға қатыгездік жағдайларын шешу және оқушының жеке қажеттілігі мен оның жақын ортасының мүмкіндіктерін негізге ала отырып көмек көрсету мақсатында мектеп қызметкерлерінің және/немесе сыртқы

мамандардың, өкілетті мемлекеттік органдар мен тұлғалардың бірлескен күш-жігерін үйлестіру әдісі.

Ересек адам – мектеп қызметкері, оқушының заңды өкілі, мектепке тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді жеткізуші және оқушылармен қарым-қатынас жасайтын 18 жасқа толған басқа адамдар.

Ерікті — оқу-тәрбие және басқа да іс-шараларға, оның ішінде оқушылардың әлауқатын қамтамасыз етуге және оларды жан-жақты дамытуға бағытталған іс-шараларға өтеусіз негізде қатысатын тағылымдамадан өтуші, практикант және мектеп қызметкері болып табылмайтын басқа да адамдар.

Қорғау және қауіпсіздік – оқушылардың денсаулығына, өміріне және дамуына зиян келтіретін қауіпті, жағымсыз жағдайлардан, физикалық, психологиялық, жыныстық зорлық-зомбылықтан, қажеттіліктерді елемеуден қорғауға бағытталған ДББҰ және филиалдардың шаралары.

KiVa тобы – мектептегі буллинг жағдайларын қарастыратын және мектеп директорының орынбасарлары, мұғалімдер, кураторлар, психологтар және басқа да қызметкерлерден тұратын топ.

Өтініш – филиал қызметкерлерінің, оқушының заңды өкілдерінің, басқа адамдардың (оның ішінде оқушылардың) оқушыларға зиян келтіруіне, оларға зорлық-зомбылық жасауына, соның ішінде физикалық, психологиялық, жыныстық қатыгез әрекеттерге, баланың қажеттіліктерін ескермеуге, оқушыларға қатысты құқыққа қайшы әрекеттерді, құқық бұзушылықтарды, қылмыстарды және басқа да әрекеттерді жасауға қатысты кез келген шағымдар мен өтініштер.

Қызмет көрсетуші – жұмыскерлері мектеп аумағында үнемі болатын және өз қызметі барысында оқушылармен өзара іс-қимыл жасай алатын, келісімшарт бойынша (тамақтануды ұйымдастыру, күзет және өзге де бағыттар бойынша) мектепте жұмыстарды (қызметтерді) тұрақты немесе ұзақ мерзімді негізде орындайтын жеке немесе заңды тұлға.

Жәбірленуші – ересектер немесе басқа оқушылар тарапынан зорлық-зомбылыққа ұшыраған, психологиялық, физикалық және (немесе) мүліктік зиян келтірілген оқушы.

Болжамды құқық бұзушы – оқушыға қатыгездік жасады деп айыпталған, филиал қызметкерлері және/немесе уәкілетті сыртқы ұйымдар тарапынан өзіне қатысты тергеу жүргізілетін адам.

Филиал қызметкерлері – еңбек шарты бойынша мектепте жалданған және жұмыс істейтін адамдар, оның ішінде әкімшілік, педагог қызметкерлер, педагог қызметкерлерге теңестірілген адамдар, қосалқы және техникалық қызметкерлер.

Орынды себеп/орынды негіз – оқушыларды қорғау контекстінде айқын физикалық белгілердің (көгерулер, гематомалар және басқалар), оқушылардан ауызша немесе жазбаша хабарламалардың, оқушылардың ауызша немесе жазбаша жұмысында көрсетілген белгілердің және баланың зорлық-зомбылыққа ұшырауы және/немесе балаға зиян келтіру қаупі бар екендігі, балаға қатысты қамқорлықтың болмауы туралы басқа да сенімді ақпарат пен кәсіби пайымдаудың болуы.

Тергеу (қарастыру) – оқушыларға қатыгездік жағдайы туралы ақпаратты уақтылы, жан-жақты, толық және объективті жинау, сондай-ақ материалдарды зерттеу, тәуекелдерді бағалау, шешім қабылдау үшін фактілерді анықтау жөніндегі қызмет.

Мектеп қауіпсіздігі қызметі – зорлық-зомбылық жағдайларында оқушылар мен олардың отбасыларына көмек көрсетуге, зорлық-зомбылық жағдайларының алдын алуға анықтауға, ден қоюға бағытталған мектеп әкімшілігінің өкілдерін, педагогтер және оларға теңестірілген тұлғаларды, филиалдың қосалқы және басқа да қызметкерлерін қамтитын филиал қызметкерлерінің тобы.

3. Оқушыларға қатысты жасалған қатыгездік, оның түрлері мен белгілері

5. Оқушыларға қатысты қатыгездік – бұл оқушылардың физикалық, психологиялық денсаулығына, олардың жыныстық қол сұғылмаушылығына зиян келтіретін оқушының заңды өкілдердің, мектеп қызметкерлерінің және басқа адамдардың әрекеті (немесе әрекетсіздігі).

6. Осы Саясатта оқушыларға қатыгездіктің түрлері мен формаларының келесі жіктелуі қолданылады: физикалық, психологиялық, жыныстық зорлық-зомбылық, баланың қажеттіліктерін елемей (соның ішінде қауіп-қатерден бас тарту), буллинг. Қатыгездіктің нысандары мен белгілері, оқушының дамуы үшін ықтимал салдары осы Саясатқа 1-қосымшада берілген.

7. Физикалық зорлық-зомбылық – қасақана жасалған физикалық зақымға, физикалық, психологиялық денсаулықтың бұзылуына, оқушының одан әрі дамуы үшін жағымсыз салдарға әкеліп соғатын қатыгездік түрі.

8. Психологиялық (эмоционалдық) зорлық-зомбылық – оқушыға ұзақ мерзімді, біртіндеп психикалық әсер ету, тұлғаның дамуын тежеу, патологиялық мінез-құлық белгілерінің қалыптасуына әкелетін оқушыға қатысты қатыгездік түрі.

9. Жыныстық зорлық-зомбылық – қудалау және жыныстық сипаттағы әрекеттерді мәжбүрлеу түріндегі зорлық-зомбылық: жыныстық сипаттағы баланың және ересек адамның жыныс мүшелерімен дене байланысы, сондай-ақ тікелей жыныстық қатынас және басқалары.

10. Баланың мұқтаждықтарын елемей – ересектер тарапынан қамқорлықтың жоқтығынан, тәрбиелеу, медициналық көмекті уақтылы алуды, білім беруді, тамақтануды қамтамасыз ету жөніндегі міндеттерді жосықсыз орындаудан, сондай-ақ оқушыларды олардың өмірі мен денсаулығына қауіпті жағдайларда қалдырудан көрінетін оқушыларға жасалатын қатыгездік түрі.

11. Буллинг – өзін қорғау қиынға соғатын бір адамға қасақана және бірнеше рет зиян келтіру.

12. Оқушыларды қанау – бұл оқушыны басқа адамдардың немесе мекемелердің игілігі үшін жұмысқа немесе басқа қызметке мәжбүрлеу, сондай-ақ мектеп әкімшілігі мен қызметкерлерінің оқушылардың еңбегін белгіленген ережелер мен нормаларға, білім беру және тәрбие процесінің мақсаттары мен принциптеріне қайшы пайдалану.

4. Филиал оқушыларын қорғау бойынша жұмысты ұйымдастыру.

ДББҰ, филиалдар әкімшілігі мен қызметкерлерінің құзыреті

13. ДББҰ құзыреті:

1) ДББҰ оқушыларға кез келген түрдегі қатыгездікке төзбеушілік жағдайын жасайды, қолдайды және филиалдарда осы Саясаттың ережелерін сақтауға ықпал етеді.

2) оқушыларға қатыгездіктің алдын алу, оларды қорғау және қауіпсіздік жөніндегі филиалдардың қызметін оқушыларының әл-ауқаты, физикалық және психологиялық денсаулығы мәселелеріне жетекшілік ететін ДББҰ құрылымдық бөлімшесі үйлестіреді.

14. Филиал директорының құзыреті:

1) осы Саясатты іске асыру үшін жауапты және оқушылардың әл-ауқатын қолдауға ықпал ететін қолайлы жағдайларды қамтамасыз етеді;

2) Мектептің қауіпсіздігі қызметін, KiVa тобын құру туралы бұйрық шығарады және оқушыларға қатыгездік жасалғанда, қатыгездіктің алдын алу жағдайларында рәсімдерді үйлестіру және басқару мақсатында тәрбие жұмысына жетекшілік ететін филиал директорының орынбасарын Оқушыларды қорғау жөніндегі жауапты тұлға (Child Safeguarding Lead) етіп тағайындайды;

3) оқушылардың қорғанысы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін кәсіби күзет ұйымының (қауіпсіздік қызметтерінің) қызметтерін тартады.

15. Филиалдардың қызметкерлері, мектептегі қызмет көрсетушілердің қызметкерлері, еріктілер және басқа да адамдар осы Саясаттың ережелерін біледі және осы саясатқа 2-қосымшаға сәйкес өз құзыреттері шеңберінде оны іске асыруға қатысады.

16. Филиалдарға келушілер осы Саясаттың 3-қосымшасында берілген нұсқаулыққа сәйкес жауапкершілік пен мінез-құлық ережелерін ұстанады.

5. Оқушыларды қорғау жөніндегі жауапты тұлға және Мектеп қауіпсіздігі қызметі

17. Оқушыларды қорғау жөніндегі жауапты тұлға оқушыларды қорғау, олардың әл-ауқатын қамтамасыз ету мәселелерін үйлестіреді және келесі функцияларды жүзеге асырады:

1) филиалдың Мектеп қауіпсіздігі қызметінің (МБҚ) жұмысын ұйымдастырады;

2) оқушыларға қатысты қатыгездік жағдайлары туралы хабарламаларды жинауды, тіркеуді, есепке алуды қамтамасыз етеді, істі тергеуді үйлестіреді;

3) оқушыларды қолдау жоспарының/бағдарламасының іске асырылуын бақылайды;

4) қарастырылып отырған жағдай бойынша сыртқы ұйымдардың мамандарымен байланыс жүргізеді;

5) МҚҚ жұмысының нәтижелерін талдайды, мониторинг жүргізеді, филиал басшысына есеп әзірлейді, филиал жұмысына өзгерістер мен толықтырулар енгізеді;

6) осы Саясаттың ұсынымдарын ескере отырып, мектептің құжаттарын, рәсімдерін қайта қарайды және өзектендіреді;

7) филиал басшылығына Оқушыларды қорғау жөніндегі саясатты іске асырудағы қиындықтар туралы хабарлайды.

18. Мектеп қауіпсіздігі қызметі ерте анықтау, уақтылы әрекет ету, тергеу,

оқушыларға көмек және қолдау көрсету және алдын алу шараларын жүзеге асыру арқылы оқушылардың қорғалуы мен қауіпсіздігін қамтамасыз етеді.

KiVa бағдарламасының алгоритміне сәйкес KiVa командасы қарайтын буллинг жағдайларын қоспағанда, балаларға қатысты зорлық-зомбылықтың барлық жағдайларын Мектеп қауіпсіздігі қызметі қарастырады.

19. Мектеп қауіпсіздігі қызметінің құрамы филиал директорының бұйрығымен бекітіледі және оған Оқушыларды қорғау жөніндегі жауапты тұлға, педагог-куратор, педагог-психолог, мектеп дәрігері немесе медбике, мектеп заңгері кіреді. Қарастырылып отырған жағдайға байланысты топқа пән мұғалімдері, жатақхана қызметкерлері (егер оқушы жатақханада тұрса), филиалдың кадр мәселелері жөніндегі инспекторы және басқа да қызметкерлер тартылуы мүмкін.

20. Мектеп қауіпсіздігі қызметі келесі функцияларды жүзеге асырады:

1) мектеп қызметкерлеріне, мектепте қызмет көрсетушілерге, еріктілерге, оқушыларға және олардың заңды өкілдеріне, мектеп қамқоршылық кеңесінің мүшелеріне филиал оқушыларын қорғау және қауіпсіздік мәселелері бойынша ақпараттық сессияларын ұйымдастырады және өткізеді;

2) оқушыларға қатысты қатыгездік мәселелері бойынша тергеп-тексеру жүргізеді;

3) оқушыларға қатысты зорлық-зомбылық оқиғаларын шешу жолдарын талқылау үшін кездесу өткізеді;

4) оқушыларды қорғау және олардың әл-ауқатын қамтамасыз ету мақсатында қолдау және сүйемелдеу жоспарын/бағдарламасын әзірлейді және іске асырады;

5) оқушыларға көмек көрсету үшін сыртқы ұйымдардың мамандарымен ынтымақтасады;

6) әртүрлі қиын өмірлік және төтенше жағдайларда оқушыларға көмек көрсету үшін сыртқы ұйымдардың тізбесін қалыптастырады, сыртқы ұйымдардың байланыс деректерін кезең-кезеңімен өзектендіреді және қажет болған жағдайда оқушыларды, олардың заңды өкілдерін және мектеп қызметкерлерін хабардар етеді;

7) филиалдағы қатыгез қарым-қатынас оқиғаларына ден қою рәсімдеріне өзгерістер мен толықтырулар, осы Саясатқа ұсыныстар енгізеді.

6. Оқушыларға қатысты қатыгездік жағдайлардың алдын алу

21. Оқушыларға қатыгездік жағдайларының алдын алу мектепте оқушылардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі алгоритмдер мен рәсімдердің, оқушыларға қатыгездік жасау тәуекелдерін болдырмайтын кадрларды іріктеу рәсімдерінің, қызметкерлерді, еріктілер мен қызмет көрсетушілерді және оқушылардың ата-аналарын оқытудың, қауіпсіз білім беру ортасының болуын, ата-аналарды және жергілікті қоғамдастықты профилактикалық іс-шараларға тартуды, сондай ақ оқушыларға қатыгездік, күдік жағдайларын есепке алу және мониторинг жүргізу, оқушыларға қатысты ықтимал қатыгездік жағдайлары туралы хабарлау алгоритмдерінің бар болуын көздейді.

22. Филиалдардағы оқушылардың қауіпсіздігін қорғау шаралары мектеп қызметкерлері мен еріктілерді қауіпсіз жалдауды қамтамасыз етеді, оған келесілер

кіреді:

1) өмірбаяндық деректерді, ұсынымдық хаттарды, уәкілетті органдардан анықтамаларды тексеру, қызметкерлер мен еріктілерді қабылдау кезінде бұрынғы жұмыс орнынан ақпарат сұрату;

2) филиалдар қызметкерлерін кәсіби аттестаттауға осы Саясаттың ережелерін, әдеп нормаларын білу талаптарын енгізу;

3) бос лауазымдарға орналасуға үміткерлерді еңбек шартына қол қою алдында осы Саясатпен таныстыру;

4) оқушыларға қатысты құқық бұзушылықтар мен заңсыз әрекеттер үшін қабылданған тәртіптік шараларды, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасына, ДББҰ ішкі құжаттарына сәйкес құқық бұзушылықтар үшін жауапкершілікті түсіндіру;

5) оқушыларды қорғау және қауіпсіздік мәселелері бойынша филиалдардың қызметкерлері мен еріктілерді оқыту;

6) оқушыларға қатысты заңсыз әрекеттер жасаған, олардың кінәсін анықтаған, сондай-ақ оларға қатысты қатыгездік туралы хабарламалар/жағдайлар қаралған филиалдардың қызметкерлерін есепке алудың ішкі жүйесін жүргізу, еңбек шартын бұзуды қоса алғанда, тәртіптік шаралар қолданылды;

7) болашақта филиалдарға қайта жұмысқа орналасуына жол бермеу үшін олардың кінәсін анықтау кезінде оқушыларға қатысты заңсыз әрекеттер мен құқық бұзушылықтар жасаған қызметкерлер туралы HR мәселелеріне жетекшілік ететін ДББҰ құрылымдық бөлімшесі мен филиалдарының кадр қызметтерін хабардар ету.

23. Филиалдардың қызметкерлері, мектептегі қызмет көрсетушілердің қызметкерлері, еріктілер оқушылардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету, сондай-ақ оқушыларға қатыгездік жағдайларының алдын алу мақсатында келесі әрекеттерге жол бермейді:

1) оқушыларды үйге шақыру;

2) мектептің басқа қызметкерлерінің міндетті қатысуымен филиалдар ұйымдастырған оқу-тәрбие сипатындағы іс-шараларды өткізу орындарын қоспағанда, оқушыларды мейрамханаларға, клубтарға және басқа да қоғамдық орындарға шақыру;

3) төменде берілген зорлық-зомбылықсыз әрекеттерді қоспағанда, орынсыз (қолайсыз) физикалық байланыс жасау:

— оқушының өзіне немесе басқа оқушыларға зиян келтірмеу үшін шектеулерді қолдану;

— ықтимал қауіпті заттарды немесе оқушыны қауіпті жағдайдан ақылға қонымды күшпен алып тастау;

— жұбату мақсатында, мысалы, оқушының иығына, арқасына немесе қолына қол тигізу және т. б.;

— оқушының назарын аудару мақсатында оның иығына жеңіл қол тигізу және т. б.;

4) оқушылармен бірге жабық бөлмеде жалғыз қалу, егер мұндай қажеттілік туындаса себебін негіздей отырып, ол жөнінде алдын ала хабардар ету немесе кездесу

өткізуге жақын жерде тағы бір ересек адамның болуын қамтамасыз ету және оқушыға мұндай адамның жақын жерде бар екендігі туралы хабарлау;

5) мектеп оқушыларына арналған санитарлық тораптарды пайдалану;

6) оқушылармен олардың қауіпсіздігіне немесе басқа оқушылардың қауіпсіздігіне тікелей байланысты болуы мүмкін құпияны сақтау туралы уәделесу не келісу;

7) әлеуметтік желілерде (мысалы, WhatsApp, Instagram, Вконтакте, Facebook және басқа да мессенджерлер), сондай-ақ жеке әңгімеде қорлайтын, қорқытатын, сексуалдық сипаттағы пікірлер/жазбалар қалдыру;

8) сексуалдық мақсатта оқушыларға қатысты фотосуреттерді, бейнелерді, мәтіндік электрондық хабарламаларды пайдалану;

9) желіде оқушылардың атынан олардың парақшаларын жасау, оқушылардың жеке фотосуреттерін, соның ішінде сандық фотосуреттерді және басқа материалдарды тарату;

10) қорқыту, сыныпта және жеке, онлайн кеңістікте қорқыныш атмосферасын құру;

11) физикалық қауіп төнген жағдайда, сондай-ақ шұғыл ден қою жағдайларында және медициналық көмекке қол жеткізуді қамтамасыз ету қажет болған жағдайда әрекетсіздік;

12) кез келген түрде кемсітушілікті көрсету;

13) жыныстық, физикалық және психологиялық зорлық-зомбылықтың кез-келген түрін (соның ішінде әрекетті) жүзеге асыру;

14) оқушылардың өзін-өзі бағалауын төмендету және орынсыз жазаларды қолдану, мысалы, оқушыны бұрышқа қою, мысқылдық пікірлерді, мәлімдемелерді қолдану және т.б.

24. Филиал оқушылары келесі әрекеттерге жол бермеуі тиіс:

1) кез келген түрде кемсітушілікті көрсету;

2) басқа оқушыларға, олардың заңды өкілдеріне және туыстарына, мектеп қызметкерлеріне интернет, ұялы байланыс арқылы орынсыз, қорлайтын сөздерді қолдану;

3) оқушылардың денсаулығы мен физикалық жағдайына, сондай-ақ мүлкіне зиян келтіру;

4) кез келген қысым нысандары мен көздерін (соның ішінде әлеуметтік желілер, мессенджерлер) пайдалана отырып, басқа оқушыларды, филиал қызметкерлерін қорқыту, сыныпта, мектепте қорқыныш пен оқшаулану атмосферасын құру;

5) мектеп қызметкерлеріне арналған санитарлық тораптарда болу, оларды пайдалану;

6) қарама-қарсы жыныстағы оқушыларға арналған санитарлық тораптарда болу, оларды пайдалану;

7) оқушылардың келісімінсіз фото-бейне түсірілім жасау, сондай-ақ оқушылардың, мектеп қызметкерлерінің киім ауыстыратын бөлмелерде, санитарлық тораптарда және т. б. фото-бейне түсірілімін жүргізу;

8) интернеттегі қауіпсіз мінез-құлық принциптерін бұзу;

— өз басы не басқа оқушылар туралы жеке мәліметтерді бөгде адамдарға хабарлау;

— әлеуметтік желілерде профиль, жеке парақша жасау кезінде құпиялылықты, деректердің тұтастығын бұзу;

— бейтаныс адамдармен сөйлесу, оқушының орналасқан жерін хабарлау, отбасы туралы ақпарат беру;

— оңай болжанатын құпия сөздерді жасау;

— сайттарға кіру, онлайн сатып алу, онлайн ойындарға қатысу және файлдарды жүктеу кезінде қауіпсіздік ережелерін елемей;

— әлеуметтік желілерде әдепсіз және агрессивті әрекет ету.

9) жыныстық сипаттағы фотосуреттерді, хабарламаларды, интернет желісін қоса алғанда мектеп қызметкерлерімен, еріктілермен, мектепте қызмет көрсетуші ұйымдар қызметкерлерімен, бейтаныс адамдармен және басқа оқушылармен интимдік фотосуреттерді, бейнелерді сатып алу, сату туралы ұсыныстармен бөлісу.

25. Оқушылардың заңды өкілдері келесі әрекеттерге жол бермеуі тиіс:

1) оқушыларды қорғау және қауіпсіздік мәселелері бойынша ұйымдастырушылық, ақпараттандыру, оқыту іс-шараларын, балалар мен ата-аналар бағдарламаларына қатысуды елемей;

2) оқушыларға зорлық-зомбылыққа негізделген тәрбиелеу әдістерін, қатыгез жаза мен тәртіп шараларын қолдану, оқушыларды отбасылық, ерлі-зайыптылық жанжалдарды шешуде пайдалану, оқушылардың жасына, мүмкіндіктеріне, қажеттіліктеріне сәйкес келмейтін үміттер мен талаптар қою;

3) мектеп қызметкерлеріне, оқушылардың заңды өкілдеріне хабарламас бұрын мектепте болған оқиғаларды, жанжалдарды шешу, басқа оқушыларға физикалық әрекеттер мен психологиялық қысым жасау (оның ішінде әлеуметтік желілерді, ата-аналар чаттарын және т.б. пайдалану).

7. Оқушыларға жасалған қатыгездік жағдайларын анықтау, қарастыру және оларға ден қою

7.1. Оқушыларға жасалған қатыгездік жағдайлары туралы хабарлау

26. Оқушыларға қатыгездік көрсету жағдайлары туралы хабарлау қызметкерлердің, басқа оқушылардың, заңды өкілдердің немесе филиал ішіндегі және сыртындағы басқа адамдардың тарапынан оқушыларға қатыгездік жасау күдіктері, жоспарланған немесе орындалған фактілері туралы ақпаратты қамтиды.

27. Қатыгездік жағдайлары туралы хабарлау тәсілдері:

1) оқушыға және / немесе басқа оқушыға қатысты зорлық-зомбылық жасағаны туралы оқушының тікелей хабарлауы;

2) филиал қызметкерлерінің, еріктінің, мектептегі қызмет көрсетуші ұйым қызметкерінің филиал оқушысына қатысты зорлық-зомбылық жасағаны немесе осындай әрекеттерге күдіктенгені туралы хабарламалары;

3) ата-аналардың және басқа да заңды өкілдердің, сондай-ақ басқа да адамдардың филиал оқушыларына қатысты зорлық-зомбылық жасағаны немесе осындай әрекеттерге күдік келтіргені туралы хабарламалары.

28. Хабарлама филиалдың Оқушыларды қорғау жөніндегі жауапты тұлғасына оқушының жеке өзінен, жазбаша немесе ауызша түрде, телефон, электрондық пошта, мессенджерлер немесе кез келген өзге тәсілмен берілуі мүмкін.

29. Хабарлау әдістері және басқа да тиісті ақпарат, соның ішінде Оқушыларды қорғау жөніндегі жауапты тұлғаның, Мектеп қауіпсіздігі қызметі мүшелерінің телефон нөмірлері, электрондық поштасы филиалдың интернеттегі ресми сайтында және әлеуметтік желілердегі ресми парақшаларында жарияланады және қызметкерлердің, оқушылардың, заңды өкілдердің назарына жалпыға қолжетімді жерлерде жариялау арқылы жеткізіледі.

30. Филиал қызметкерлерінің оқушыларды-ықтимал құрбандарды, сондай-ақ мектепте, мектептен тыс зорлық-зомбылықтан зардап шеккендерді анықтау жолдары:

1) оқушының және оның құрдастарының көңіл-күйі мен мінез-құлқының өзгеруін бақылау;

2) балаларға қатысты жасалған қатыгездік туралы хабарламалар/күдіктер, «төмен деңгейдегі алаңдаушылық» тудыратын мектеп қызметкерлерінің, еріктілердің, заңды өкілдердің және басқа да ересектердің мінез-құлқын бақылау, оның себептерін нақтылау;

3) оқушылардың шығармашылық жұмысын, эссе, суреттерін және басқа да өнімдерін талдау, оқушылармен өткізілетін проективті әдістердің, рөлдік ойындардың нәтижелерін түсіндіру және талдау;

4) оқушылардың өмірі, оқушылар кездесетін өмірлік жағдайлар, олар бастан өткерген жарақаттық оқиғалар, отбасылық даму жағдайы туралы әртүрлі ақпарат көздерінен ақпарат жинау;

5) әңгімелесу-оқушыға қатысты жасалған зорлық-зомбылық түрін анықтау үшін зардап шеккен оқушымен сұхбат;

6) әлеуметтік желілердегі парақшаларды және оқушылардың желіні пайдалануын бақылау;

7) отбасылық даму жағдайын, әлеуметтік өмір жағдайларын, оның өміріне әсер еткен маңызды оқиғаларды және т. б. бағалау мақсатында оқушының тұрғылықты жеріне бару.

7.2. Оқушыларға қатысты зорлық-зомбылық жағдайы туралы хабарламаларды қарастыру тәртібі

31. Мектептегі және мектептен тыс оқушыларға қатысты күдікті немесе зорлық-зомбылық туралы ақпарат филиалдың Оқушыларды қорғау жөніндегі жауапты тұлғасына түседі.

32. Егер қатыгездік туралы хабарлама Оқушыларды қорғау жөніндегі жауапты тұлғаға қатысты жасалған жағдайда ақпарат тікелей мектеп директорына беріледі. Егер қатыгездік туралы хабарламалар мектеп директорына қарсы жасалған жағдайда, Оқушыларды қорғау жөніндегі жауапты тұлға оқушылардың әл-ауқатын қамтамасыз ету, филиалдардың психологиялық және медициналық қызметтерінің жұмысын үйлестіретін ДББҰ-ның құрылымдық бөлімшесіне хабарлайды.

33. Оқушыларды қорғау жөніндегі жауапты тұлға осы Саясаттың 4-қосымшасына

сәйкес алынған хабарламаға алдын ала бағалауды жүргізеді.

34. Мектеп оқушыларына қатысты буллинг жағдайларын қарауды, буллинг жағдайында оқушыларға көмек көрсетуді және басқа да іс-шараларды KiVa буллингке қарсы бағдарламасының әрекет ету алгоритміне сәйкес филиалдың KiVa тобы жүзеге асырады.

35. KiVa тобының үйлестірушісі және топ құрамы филиал директорының бұйрығымен бекітіледі.

36. Оқушыға қатысты қатыгездік жағдайы туралы орынды негіздер болған жағдайда Оқушыларды қорғау жөніндегі жауапты тұлға мектеп директорына және/немесе оқушылардың әл-ауқатын қамтамасыз ету, филиалдардың психологиялық және медициналық қызметтерінің жұмысын үйлестіретін ДББҰ-ның құрылымдық бөлімшесіне хабарлайды, Мектеп қауіпсіздігі қызметінің тергеу жүргізуіне бастамашылық жасайды, тәуекел дәрежесін анықтау мақсатында бастапқы бағалауды жүргізу үшін арнайы мектеп қызметкерін (кейс-менеджерді) тағайындайды.

37. Қауіптің орта немесе жоғары деңгейі анықталған жағдайда, заңды өкілдердің келісімі негізінде қызметті ұйымдастыру және зардап шеккен оқушыға қолдау көрсету үшін кейс-менеджмент тәсілін пайдалана отырып кейс ашылады.

38. Мектеп қауіпсіздігі қызметі келесі шараларды жүзеге асырады:

1) жәбірленушінің, болжамды құқық бұзушының және басқа да адамдардың әңгімесіне сүйене отырып, істі тергеп-тексереді, ақпарат жинауды жүзеге асырады;

2) болжалды құқық бұзушымен қарым-қатынас кезінде МҚҚ ашықтық қағидаттарын ұстанады, айыптаулардың сипатын түсіндіреді, тергеу процесі және ықтимал салдары туралы хабарлайды.

39. Оқушыларға қатыгездік жағдайлары анықталған кезде мектептің әрекет ету алгоритмі:

1) зардап шеккен оқушыны қатыгездікке күдікті адамнан оқшаулау, оған қауіпсіз және жайлы ортаны қамтамасыз ету;

2) қажет болған жағдайда зардап шеккен оқушыға алғашқы медициналық көмек көрсету;

3) оқушының заңды өкілдерін оқиға туралы хабардар ету, оқушымен барлық сөйлесулерді олардың қатысуымен жүзеге асыру;

4) қажет болған жағдайда құқық қорғау органдарына, балалардың құқықтарын қорғау жөніндегі уәкілетті ұйымдарға, медициналық ұйымдарға (жағдайдың сипатына қарай) хабарлау қажет.

40. Зардап шеккен оқушылармен, басқа оқушылармен, филиал қызметкерлерімен әңгімелесу/сауалнама жүргізу кезінде келесіні ескеру қажет:

1) сабырлы және мейірімді болу;

2) оқушыны мұқият тыңдау;

3) болған оқиға туралы айтып бергені оқушының дұрыс әрекет еткеніне сендіру;

4) тек оқиға туралы ақпарат жинауға, жағдайды нақтылауға қажетті аз және қажетті сұрақтарды қою;

5) оқушыны қайта жарақаттамау үшін айтылғандарды қайта қайталапмау;

- 6) оқушының іс-әрекетіне «жетекшілік етпеу», өз идеяларын, болжамдары мен қорытындыларын ұсынбау, оқушының іс-әрекетін бағаламау;
- 7) оқушының маңызды сәттерді қайталауына кедергі жасамау;
- 8) оқушыға қажетті көмек көрсету және мәселені шешу үшін жауапты тұлғаларға қалыптасқан жағдай туралы хабарлаудың қажет екендігі туралы түсіндіру;
- 9) ақпаратты толығымен және сөзбе-сөз жазып алу;
- 10) жазбаша хаттама жасау.

41. Тергеу жүргізу кезінде басқа оқушылардың өмірі мен денсаулығына зиян келтірмеу үшін болжамды құқық бұзушыға қатысты филиал директоры немесе оның міндетін атқарушы келесі әрекеттерге жол бермеуі қажет:

- құпиялылық туралы, ақпаратты ашудан бас тарту туралы келісімге қол қою;
- «тыныш кету» мүмкіндігі туралы шарт жасасу, бітімгершілік келісімдер, өз еркімен жұмыстан босату, еңбек қатынастарын және/немесе келісімшартты қызметкермен арадағы мәселелерді жою құралы ретінде пайдалану;
- оқушыны оқудан шығаруға, оны басқа білім беру мекемесіне ауыстыруға, академиялық демалыс беруге және т. б. бастамашылық ету.;
- құқық қорғау органдарына жүгінген және сот талқылауы басталған жағдайда заңды өкілдерге қысым көрсету.

42. МҚҚ тергеу нәтижелері бойынша болжамды құқық бұзушыға бұзушылықтардың сипатына қарай ДББҰ-ның ішкі құқықтық құжаттарына сәйкес тәртіптік сипаттағы шаралар қолданылады. Ақпаратты құқық қорғау органдарына беру кезінде Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес әкімшілік және қылмыстық сипаттағы шаралар қолданылуы мүмкін.

43. Басқа оқушы, филиал қызметкері тарапынан оқушыға қатысты қатыгездік жағдайларын бұдан әрі мектептің тәртіптік комиссиясы қарайды. Филиал директоры ақпаратты құқық қорғау органдарына беру туралы шешім қабылдайды.

44. Заңды өкіл немесе басқа ересек адам тарапынан оқушыға қатысты қатыгездік фактілері туралы орынды негіздер болған жағдайда филиал директоры ақпаратты құқық қорғау органдарына, қажет болған жағдайда қорғаншылық және қамқоршылық органдарына және/немесе басқа да әлеуметтік қызметтерге хабарлайды.

8. Зардап шеккен оқушыларға көмек көрсету

45. Жағымсыз және жарақаттаушы тәжірибелер салдарын жеңу үшін филиал қызметкерлері оқушыларға психологиялық-педагогикалық және басқа да көмек көрсетеді:

- 1) баланың өмірін қалыпқа келтіру және мектепте, мектептен тыс тұрақты, қауіпсіз жағдай жасау;
- 2) эмоционалды қолдау және психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету;
- 3) жағымсыз тәжірибені қайта өңдеуге, ішкі психологиялық кедергілерді жеңуге және мінез-құлық бұзылыстарын түзетуге көмектесу;
- 4) балада жағымсыз эмоционалды жағдайларды жеңу және қауіпсіз мінез-құлықты үйрету дағдыларын қалыптастыру (көмек пен өзіне-өзі көмек сұрау, өз реакцияларын басқару);

5) біліміндегі олқылықтардың орнын толтыру мақсатында мектеп педагогтерінің көмегі;

7) мектептің медициналық қызметімен оқушылардың денсаулық жағдайына динамикалық бақылау жүргізу, қажет болған жағдайда денсаулық сақтау жүйесінің мамандарына жолдау.

46. Оқушыны сүйемелдеу және қолдау жоспарына тұлғаның күшті жақтарын, оның өсу аймақтарын қосу қажет: коммуникативті дағдылар, өзін-өзі бағалауды қайта құру, әдеттегі (автоматты) мінез-құлық стратегияларын білу, жаңа ойларды, эмоцияларды қайта сезіну.

47. Оқушылардың, заңды өкілдердің балалардың құқықтарын қорғауға маманданған сыртқы ұйымдарға жүгінуі үшін филиалда өзекті байланыс деректері бар сыртқы ұйымдар тізбесінің болуы міндетті және қажет болған жағдайда оны мүдделі тұлғаларға ұсыну, осы ақпараттың қолжетімділігін қамтамасыз ету қажет.

9. Құпиялылық

48. Филиал басшылығы қатыгездік жағдайлары туралы немесе күдікті ақпаратты хабарлаған адамдарға қол сұғылмаушылықты қамтамасыз етеді және қорғайды, сондай-ақ құпия ақпаратты жария еткені үшін жауапкершілік туралы хабардар етеді.

49. Зорлық-зомбылық жағдайына және ақпарат берушіге қатысты барлық ақпарат қатаң құпия болып табылады, МҚҚ мүшелері ақпаратты бір-бірімен талқыламауы, және мектептің ішінде немесе сыртында басқа адамдарға бермеуі қажет.

50. Оқушыларды қорғау жөніндегі жауапты тұлға, МҚҚ, филиал директоры істі тергеу барысында және зардап шеккен оқушыға көмек көрсету қажет болған жағдайда ғана қызметкерлермен ақпаратты бөліседі және талқылай алады. Ақпаратты берер алдында қызметкерге құпиялылықты сақтамағаны үшін жауапкершілік туралы хабардар етеді.

51. Оқушыларды қорғау жөніндегі жауапты тұлға, МҚҚ тергеуге қажетті материалдарды бергеннен кейін бұл ақпаратты дербес жұмыс компьютерінен, себеттен, электрондық поштадан өшіріп тастауы, деректерді электрондық тасымалдағыштарға көшіру кезінде оларды құпи сөзбен қорғауы қажет.

52. Құжаттардың қағаз нұсқалары (оқушыға қатысты қатыгездік фактілерін есепке алу журналы, жеке іс, тергеу материалдары және т.б.) кілті бар жабық сейфте сақталады, сақтауды МҚҚ қамтамасыз етеді.

53. Бастамашылық танытатын және қатыгездік фактілерін хабарлайтын немесе сенімді ақпарат негізінде филиалдың қызметіне, оқушыларға қауіп төндіруі мүмкін әріптестерінің мінез-құлқына қатысты айып тағатын филиал қызметкері филиал әкімшілігі тарапынан қудалаудан және/немесе тәртіптік әрекеттерден қорғалады.

10. Есеп беру және жағдайларды бақылау

54. МҚҚ осы Саясаттың 5-қосымшасына сәйкес тұрақты негізде оқушыларға мектепте, мектептен тыс жерде қатыгездік көрсету жағдайлары туралы ақпарат пен хабарламалар, тергеулер туралы оқу жылында орын алған оқиғалардың есебін жүргізеді.

55. Істі қарау нәтижелері оқушының жеке ісінен/портфолиосынан бөлек файлда

сақталады. Оқушыларды қорғауға қатысты барлық ақпарат қорғалған түрде сақталуы тиіс. Оқушыларды қорғау жөніндегі жауапты тұлға іс бойынша барлық құжаттардың толық болуына және фактілер мен тиісті қорытындыларды қамтуға жауапты болады.

56. Егер іс құқық қорғау органдарына немесе қорғаншылық және қамқоршылық қызметтеріне, әлеуметтік және басқа да сыртқы қызметтерге берілмеген жағдайда, өтініш туралы жазбалар мен қарау нәтижелері мектепте сақталады және ақпарат берілмеу себебі туралы белгі қойылады.

57. Оқушыларды қорғау жөніндегі жауапты тұлға МҚҚ және филиал басшылығымен бірлесіп жыл сайын филиалдағы оқушыларға қатысты қатыгездік жағдайлары туралы хабарламаларға, күдіктерге, тергеу нәтижелеріне мониторинг жүргізеді және қажет болған жағдайда ДББҰ-ға осы саясатқа өзгерістер мен толықтырулар енгізу жөнінде ұсыныстар жібереді және/немесе мектепте пайдаланылатын рәсімдер мен алгоритмдерді қайта қарайды.

11. Мектеп қызметкерлері мен мектеп қоғамдастығы мүшелерін оқыту және ақпараттандыру

58. Мектеп қызметкерлері, еріктілер, мектепте қызмет көрсететін ұйымдардың қызметкерлері, мектептің қамқоршылық кеңесінің мүшелері жыл сайын және қызметке кіріскен кезде балаларды қорғау мәселелері және осы Саясаттың ережелері бойынша оқытудан және ақпараттандырудан өтеді. Оқытуды Оқушыларды қорғау жөніндегі жауапты тұлға және Мектеп қауіпсіздігі қызметі ұйымдастырады және жүргізеді.

59. Оқушыларды қорғау жөніндегі жауапты тұлғаны және Мектеп қауіпсіздігі қызметінің мүшелерін оқытуды оқушылардың әл-ауқатын қамтамасыз ету, филиалдардың психологиялық және медициналық қызметтерінің жұмысын үйлестіру мәселелері кіретін ДББҰ құрылымдық бөлімшесі жүргізеді.

60. Оқушылар мен олардың заңды өкілдері осы Саясаттың ережелері мен талаптары туралы қолжетімді коммуникация әдістері мен құралдары арқылы, оның ішінде ата-аналар жиналыстары және ДББҰ Басқарма Төрағасы жанындағы Республикалық ата-аналар кеңесінің жұмысы арқылы хабардар етіледі.

12. Жауапкершілік

61. Филиалдардың қызметкерлері, оқушылары және олардың заңды өкілдері мен өзге де адамдар филиалдардың оқушыларына қатысты қатыгездік іс-әрекеттер жасағаны, сондай-ақ қатыгездік туралы ақпаратты жасырғаны, жалған ақпарат бергені үшін ДББҰ бекітілген құқықтық актілерге және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес жауапты болады.

13. Қорытынды ережелер

62. Филиалдардың әкімшілігі қызметкерлерге, оқушыларға және олардың заңды өкілдеріне осы Саясаттың талаптарын жеткізеді.

63. Осы Саясатта қарастырылмаған мәселелер ДББҰ бекітілген құқықтық актілерге және Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес реттеледі.

«Назарбаев Зияткерлік мектептері»
Дербес білім беру ұйымының филиалдарындағы
Оқушыларды қорғау саясатына
Қосымша 1

**Оқушыларға қатысты жасалған қатыгездіктің түрлері мен формаларының
жіктелуі, белгілері және оқушылардың дамуына әсері**

Зорлық-зомбылық түрі	Формалар мен белгілері (сырттай және мінез-құлықтық)	Факторлары	Оқушылардың дамуына әсері
Физикалық зорлық-зомбылық	Формалар: дене жарақаттары мен зақымдарын келтіру, тұрақты физикалық жазалау, баспанадан, киімнен, тамақтан, күтімнен және қамқорлықтан әдейі айыру, психоактивті заттарды тұтынуға тарту, оқушылардың ата-аналары тарапынан жеке мақсатта ауру белгілерін әдейі тудыру және ауру белгілерін ұқсатып көрсету (Мюнхгаузен синдромы). <u>Сыртқы белгілері:</u> оқушының денесінде сызаттар, көгерген жерлер, қан кеткен дақтар, жаралар, тыртықтар, жарақат қалдықтары (жаңа және ескі), ісіктер, шишықтар, соққы іздерінің бар болуы; көз алмасында басқа аурулармен байланысты емес қан кету; тамағында, мойнында тұнығы белгілері (белбеу ілгегі, сым, таяқша, саусақ іздері); ыстық заттар мен темекімен күйдіру, денедегі ыстық сұйықтықтың күйіктері; тістеу және қысып ұстау іздері; тіс сынуы немесе шайқалуы, ауызда, еріндерде, құлақтарда жарақаттар; бастың таз дақтары; есін жоғалту, құсу, соққылардан бас ауруы; — физикалық дамудың кешігуі (дене салмағының жеткіліксіздігі) Мінез-құлық: оқушылардың көңіл-күйі мен мінез-құлықындағы өзгерістер (жабырқау, қоғамнан шеттеле бастау, бұрын сабырлы болса, қазір агрессивті); ересектерге, атап айтқанда, әдетте сенім қатынастары тиісті болып табылатын адамдарға сенімсіздік білдіруі; ересектерден қорқу және қорқынш (қол тигізгенде, жақындағанда дірілдеу); шаршау және пассивтілік; оқуға және мектепке баруға ынтасының төмендеуі; зейінің төмендеуі, оқу материалын есте сақтауда қиындықтың пайда болуы; ересектермен қарым-қатынаста шамадан тыс жақындыққа ұмтылу, назар мен қамқорлықты үздіксіз іздеу.	Отбасылық факторлар: — баланы тәрбиелеуде физикалық жазалау қолайлы деп есептелетін отбасылар; ата-аналардың бірі немесе екеуі маскүнемдікке, нашарлыққа, ұлтқұмарлыққа тәуелді, психикалық ауруға шалдыққан, сондай-ақ жақын адамның қайтыс болуы, сырқаттану, жұмыссыз қалу, көшу немесе отбасындағы экономикалық қиындықтар салдарынан күйзеліс жағдайында болуы. үнемі ұрыс-керіс, жанжал, қақтығыстар орын алатын отбасылар; балаға жоғары үміттері бар, жасына және даму деңгейіне сәйкес келмейтін шамадан тыс талаптар қоятын ата-аналар.	құрдастарымен қарым-қатынастағы қиындықтар; мектептегі үлгерімінің төмендеуі; қоршаған ортаға қызғушылықтың азаюы; денсаулығының нашарлауы, жиі т.б.; сырқаттану, оның ішінде бас ауруы, іштің ауыруы, ұйқының бұзылуы және қарым-қатынас орнатуға ниеттің болмауы, жалғыздықты қалауы; тамақтану тәртібінің бұзылуы (шамадан тыс тамақтану немесе жеткіліксіз тамақтану, салмақтың күрт өзгеруі); агрессивті, демонстрациялық мінез-құлық; асоциалды, девиантты мінез-құлық; психоактивті заттарды қолдану; өзіне зиян келтіретін мінез-құлық; шынайы өмірден алшақтап, виртуалды әлемге кету; психопатологиялық жағдайлар; тұлғаның және мінез-құлықтың бұзылуы; депрессия, суицидтік мінез-құлық.

Психологиялық/эмоционалдық зорлық-зомбылық	Психологиялық зорлық-зомбылықтың түрлері: үнемі сынау, мазақтау, қорлау, тіл тигізу, кемсіту, өшпенді көзқарас таныту, көпшілік алдында күлкі ету, қорқыту. Оқушының өзіне немесе оның жақындарына зорлық-зомбылық көрсету туралы қорқытулар, алдау және манипуляция жасау, негізсіз жоғары үміт арту, оқушының құрастарымен немесе өз ортасындағы ересектермен әлеуметтік байланыстарын негізсіз шектеу немесе тыйым салу, оқушының өз пікірін, сезімін, қалауын білдіру құқығынан айыру, жас ерекшелігіне сәйкес келмейтін мінез-құлықты қалыптастыру және басқа да ұқсас әрекеттер. Белгілері: Баланы қорқыту - ауызша түрде, әрекеттер арқылы (буллинг), жазбаша түрде, сондай-ақ интернет пен әлеуметтік желілер арқылы (кибербуллинг) жүзеге асырылуы мүмкін; бала қадір-қасиетін қорлайтын, кемсітушілік сипаттағы ескертулер айту; балаға қажетті мінталандырудан айыру, оның қауіпсіз ортада өмір сүру, күтім, қамқорлық пен махаббатқа деген негізгі қажеттіліктерін елемей; баланың жасына немесе мүмкіндіктеріне сәйкес келмейтін шамадан тыс талаптар қою; баланы қасақана физикалық немесе әлеуметтік оқшаулау; ересектердің балаға отірік айтуы немесе уәделерін орындамауы; баланы антиәлеуметтік немесе деструктивті мінез-құлыққа тарту немесе соған итермелеу (ұрық, алаяқтық, ішімдік ішу, нашақорлық және т.б.) балада психологиялық жарақат тудыратын бір реттік дөрекі психологиялық әсер ету; террор жасау (өлтіремін деп қорқыту, дене жарақатын салу қаупі, қорқынышты әрі қауіпті орынға алып кетемін деп қоқан-лоққы көрсету). Формаларға мыналар кіруі мүмкін: физикалық байланыс (сүйісу, жеке жыныстық дене аймақтарына қол тигізу, мастурбация және жыныстық қатынас және т.б.), сондай-ақ байланыссыз әрекеттер (оқушыларды жыныстық сипаттағы суреттерді көруге тарту, жыныстық мінталандыру, жыныстық мәжбүрлеу, соның ішінде интернет арқылы), оқушыны жыныстық белсенділікпен айналысуға көндіру немесе мәжбүрлеу, баланы жезөкшелікке немесе басқа жыныстық тәжірибеге тарту және пайдалану, порнографиялық демонстрацияларда, интернет желісіндегі суреттерде және материалдарда пайдалану, баланың жеке жыныстық әрекеттерін жасырын бақылау (нуайеризм), сондай-ақ баланы шешінуге мәжбүрлеу; баланың жалаңаш жыныс мүшелерін, кеудесін/бөкселерін көрсету (экспозиция) және баланы осындай әрекеттерге мәжбүрлеу. Физикалық белгілері: денеде, соның ішінде жеке жыныстық аймақтарда дене жарақаттары мен зақымданулар. Мінез-құлық белгілері: дене жанауларынан қорқу, олардан қашу; өзін-өзі, денесін жек көру (ластану сезімі); жыныстық мәселелер туралы жоғары деңгейдегі хабардарлық ерекше эротикалық қиялдардың болуы; баланы жыныстық мақсатта пайдаланған ересектерге деген мәжбүрлі бауырмалдық; жәбір көрсетушіге қатысты өз сезімін (қорқыныш, күйіншілік, қауіп сезімі) басқаларға ауыстыру; жыныстық әрекеттерді көрсету; жыныстық тұрғыдан шектен тыс ашық мінез-құлық.	Отбасылық факторлар: қатыгездік қарым-қатынас стиліне айналған, әлеуметтік-экономикалық жағдайы төмен, психологиялық жайсыздық үстемдік еткен отбасылар; ата-аналарда жағымсыз сезім тудыратын оқушылар (мысалы, өмірлік қиын жағдайларға, қажетсіз жүктілікке байланысты әйелді қүйеуінің жағымсыз туыстарына ұқсайтын немесе денсаулық пен мүгедектік ерекшеліктері бар); авторитарлық, шектен тыс бақылаушы тәрбие стилін ұстанатын ата-аналардың болуы; арақ-шарап немесе есірткі пайдаланатын, депрессия мен психологиялық қиындықтарға ұшыраған ата-аналар.	өмірді дұшпандық орта ретінде қабылдау; ұйқы мен тамақтану режимінің бұзылуы; қарым-қатынас орната алмау, айналасымен тіл табыса алмау; үлгерімнің төмендеуі; өзін-өзі бағалаудың төмендігі; қоршаған ортаға агрессиялық таныту, жанжал, қақтығыс, төбелес бастау; жалғыздыққа бейімділік, оңашалану; шамадан тыс көңбістік, жағымпаздану, барынша жағымды көрінуге тырысу; физикалық, әлеуметтік-эмоционалды және еріктік даму қарқынының тежелуі; әлеуметтік-эмоционалдық жағынан жетілмегендік; қорқыныштар, фобиялар; невроз және невротикалық бұзылыстар; агрессивті мінез-құлық; аутодеструктивті мінез-құлық (оның ішінде суицидтік емес және суицидтік сипаттағы); жарақаттан кейінгі күйзелістік бұзылыс.
Жыныстық зорлық-зомбылық	Формаларға мыналар кіруі мүмкін: физикалық байланыс (сүйісу, жеке жыныстық дене аймақтарына қол тигізу, мастурбация және жыныстық қатынас және т.б.), сондай-ақ байланыссыз әрекеттер (оқушыларды жыныстық сипаттағы суреттерді көруге тарту, жыныстық мінталандыру, жыныстық мәжбүрлеу, соның ішінде интернет арқылы), оқушыны жыныстық белсенділікпен айналысуға көндіру немесе мәжбүрлеу, баланы жезөкшелікке немесе басқа жыныстық тәжірибеге тарту және пайдалану, порнографиялық демонстрацияларда, интернет желісіндегі суреттерде және материалдарда пайдалану, баланың жеке жыныстық әрекеттерін жасырын бақылау (нуайеризм), сондай-ақ баланы шешінуге мәжбүрлеу; баланың жалаңаш жыныс мүшелерін, кеудесін/бөкселерін көрсету (экспозиция) және баланы осындай әрекеттерге мәжбүрлеу. Физикалық белгілері: денеде, соның ішінде жеке жыныстық аймақтарда дене жарақаттары мен зақымданулар. Мінез-құлық белгілері: дене жанауларынан қорқу, олардан қашу; өзін-өзі, денесін жек көру (ластану сезімі); жыныстық мәселелер туралы жоғары деңгейдегі хабардарлық ерекше эротикалық қиялдардың болуы; баланы жыныстық мақсатта пайдаланған ересектерге деген мәжбүрлі бауырмалдық; жәбір көрсетушіге қатысты өз сезімін (қорқыныш, күйіншілік, қауіп сезімі) басқаларға ауыстыру; жыныстық әрекеттерді көрсету; жыныстық тұрғыдан шектен тыс ашық мінез-құлық.	Авторитарлық тәрбие стилі бар отбасылар, әсіресе анамен баланың нашар қарым-қатынасы, ата-аналар арасындағы даулы қарым-қатынастар, ананың түрпі себептермен ұзақ уақыт болмауы (жұмыста болуы, ауруханада ұзақ жатуы және т.б.) — әгей әкесінің де анасымен тұратын (биологиялық әкесі емес) адамы бар отбасылар; ата-аналары маскүнем, нашақор, ұлтқұмар, психикалық аурулары бар, балалық шақта жыныстық зорлық-зомбылыққа ұшыраған балалар.	өдеттегі өмір салтын күрт өзгерту; суицидтік мінез-құлыққа бейімділік; қорқыныш, фобия, психикалық бұзылулар; аутоагрессия, өз-өзіне зиян келтіру, өзін зақымдаушы мінез-құлық; жалғыздық, достың жоқтығы; жануарларға, адамдарға, болашақта неке серіктеріне қатыгездік көрсету немесе керісінше «құрбан» мінез-құлықын көрсету; ересектер мен құрастарымен физикалық байланыстан қорқу; ұйқының бұзылуы, түнгі қорқыныштар; тамақтану тәртібінің бұзылуы; агрессивті және асоциалды мінез-құлық; жарақаттың себебін жасыруға деген ұмтылыс, күдік; өзін-өзі төмен бағалау, өзін кемсіту, кіне сезімі; ретсіз жыныстық қатынас; ерте жүктілік; эротикалық мінез-құлық және жезөкшелік; жыныстық жолмен жұғатын аурулар; депрессия, психикалық бұзылулар; балалық шақтағы жыныстық зорлық-зомбылық тәжірибесі ересек жаста жыныстық зорлық-зомбылықтың құрбаны болу қаупін арттырады.

Қажеттіліктерді елемеу	Формалары: бала дамуына қажетті жағдайларды (тамақтану, баспанасының болуы, қауіпсіз өмір сүру ортасы) қамтамасыз етуде ата-ананың/қамқоршының, мектеп қызметкерлерінің назар аудармауы, күтім мен қамқорлықтың болмауы; баланың мектепке баруына жағдай жасалмауы, сабақты дәлелсіз себептермен жиі қалдыруына ата-анасының жол беруі, яғни баланың білім алу және оқыту қажеттіліктеріне немқұрайлы қарау; ата-аналарда немесе қамқоршыларда баланың денсаулығына, психикалық, рухани, адамгершілік немесе әлеуметтік дамуына теріс әсер ететіндей жеткілікті ресурстардың болмауы; медициналық көмекті елемеу - ауыр соматикалық немесе психикалық ауытқулары бар, медициналық көмекті қажет ететін оқушыларға күтімнің болмауы. Бұл дәрі-дәрмекті үнемі қабылдамау, алдын алу шараларын (вакцинация, медициналық тексерулер) ұйымдастырмау және жалпы - медициналық қолдаудың тиісті деңгейде көрсетілмеуі түрінде көрінуі мүмкін. Мұндай немқұрайлылық жақын арада баланың физикалық немесе психикалық денсаулығына кері әсер етуі мүмкін; — бақылаудың болмауы немесе жеткіліксіздігі - баланың өмірі мен денсаулығына қауіп төндіретін немесе қағығы жағдайға әкелуі мүмкін қадағалаусыз қалдыру; ата-аналардың/қамқоршылардың балаға қамқорлық жасағысы келмеуіне байланысты оны жиі бөгде адамдардың қарауына қалдыру. бала өмірі мен денсаулығына қауіпті жағдайларда немесе қағығы оқиғаға әкелуі мүмкін жоғары қауіп төнген жағдайда ересектердің қарауынсыз көшеде жүреді; оқушының заңды өкілдерінің ұзақ уақыт бойы онымен бірге тұрмауы; балаға эмоционалдық қажеттіліктер тұрғысынан немқұрайлы қарау, қамқорлық пен сүйіспеншіліктің болмауы; оқушы жиі аш жүреді, киімі жоқ немесе ауа райына сәйкес келмейтін киім киеді, бала антисанитариялық жағдайда немесе өмір сүруге жарамсыз үй-жайларда тұрады, тұрақты тұратын жері жоқ. Физикалық белгілері: - антисанитариялық жағдайда тұру; бала жиі аш жүреді; шаршаған, ұйқылы-оюу кейіп, бозарған бет, ісінген қабақтар; киім-кешегі ұқпсыз, маусымға және бала өлшеміне сай емес; тазалықтың болмауы, жағымсыз иіс; жасына сәйкес келмейтін салмақтың жетіспеушілігі; бит басу (педикулез), қышма, терідегі бөртпелер; — жиі болатын «жарақаттар», іріңді және созылмалы жұқпалы аурулар; — емделмеген тісжегі (кариес); уақтылы егулердің болмауы; сөйлеу мен психикалық дамудың кешеуілдеуі; Мінез-құлық белгілері: мектеп сабақтарын жиі себепсіз қалдыру; құрдастарымен қарым-қатынас орната алмау; қайыр сұрау; үнемі назар аударуды/қамқорлықты іздеу; үнемі аштық және шөлдеу жағдайында болу; бала жасына сай емес болуы мүмкін немесе керісінше, ересек адамның рөлін қабылдап, «жасанды ересектік» мінез көрсетеді; агрессивті немесе тұйық, немқұрайлы; шектен тыс белсенді немесе басылған күйде болады; қарым-қатынаста талғамсыз достық таныту немесе араласқысы келмеу, қарым-қатынас жасай алмау; өрт қоюға бейімділік, жануарларға қатыгездік көрсету.	Отбасылық факторлар: — ата-аналар/қамқоршылар психоактивті заттарды пайдаланады; отбасында психикалық ауытқулары бар адамдар; ата-ана болу тәжірибесі мен дағдылары жоқ жас ата-аналар; төмен әлеуметтік-экономикалық өмір сүру деңгейі; созылмалы аурулары, мүгедектігі, ақыл-ой кемістігі бар; балалық шағында қатыгездікке ұшырағандар; әлеуметтік оқшауланған адамдар.	психикалық дамудың кешігуі; қағыбастық; девианттық және делинквенттік мінез-құлық; ұрлық, тонау, қоқты қазу және т.б.; қайыр сұрау; асоциалды топтарға тартылу және бағыну; қарым-қатынас қиыншылықтары; үнемі назар аудару/қатысу ізденісі; мектеп сабақтарын жиі өткізіп жіберу; агрессивті немесе тұйық, немқұрайлы; шектен тыс белсенді немесе басылған; қарым-қатынаста талғамсыз достық таныту немесе араласқысы келмеу, қарым-қатынас жасай алмау; өрт қоюға бейімділік, жануарларға қатыгездік көрсету; психикалық және мінез-құлық бұзылыстары; депрессия, суицидтік мінез-құлыққа бейімділік.
------------------------	---	--	--

Оқушыларды эксплуатациялау	Формалар: оқушыны басқа адамдардың/мекемелердің игілігі үшін жұмысқа/өзге де қызметке мәжбүрлеу; — білім беру және тәрбие процесінің белгіленген ережелері мен нормаларына, мақсаттары мен қағидаттарына қайшы келетін оқушылардың еңбегін мектеп өкімшілігінің қызметкерлерінің, заңды өкілдерінің пайдалануы. Тәрбиелеу сипатындағы шаралар, сондай-ақ еңбексүйгіштікке, еңбекті құрметтеуге, филиалдарда және үйде еңбекпен оқытуға тәрбиелеуге бағытталған бағдарламалар мен әлеуметтік жобалар оқушыларды эксплуатациялау/қанау болып табылмайды.	— отбасының экономикалық жағдайының төмен болуы; — отбасының моральдық құндылықтарының төмендеуі; — баланы отбасында экономикалық пайда көзі ретінде қабылдауы; — баланың отбасы ішінде қараусыз қалуы, қамқорлықтың жоқтығы	— білім алуына зиян келтіру, оның ішінде сабаққа қатысудың төмендігі, төмен оқу үлгерімі, оқушының физикалық, психикалық денсаулығына, сондай-ақ оның моральдық, әлеуметтік және эмоционалдық дамуына зиян тигізу
Буллинг	Буллингтің формалары оқушыны қорлау және қорқытуға бағытталған агрессивті әрекеттердің кең спектрін қамтуы мүмкін, соның ішінде интернет арқылы: — физикалық зорлық-зомбылық (соққы жасау, итеру, жеке заттарға зиян келтіру және т.б.); — психологиялық зорлық-зомбылық (қорқыту, үрей туғызу, оқшаулау); — оқушының жеке шекаралары мен қадір-қасиетін бұзатын басқа да әсер ету түрлері (қауесет тарату, еріксіз әрекеттерге мәжбүрлеу және т.б.)	балалар мен ата-аналар арасындағы, отбасылық қатынастардағы мәселелер, баланың жеке—дара синаттамалары (жанжалдарды шеше алмау, эмпатияның төмен деңгейі), конформизм (топтың қысымымен мінез-құлықтың өзгеруі), ойын-сауыққа деген қажеттілік, кек алуға деген ұмтылыс, қызғаныш, өзін кемсітулі сезіну, артықшылыққа ұмтылу).	депрессия, тәуелді мінез-құлым, тамақтанудың бұзылуы, өзіне деген сенімнің жоғалуы, өзін-өзі теріс қабылдау, мазасыздық, күйзеліс, дәрменсіздік сезімі, қорғаныссыздық, құқық бұзушылыққа/қылмысқа, деструкцияға, аутоагрессияға, өзіне зиян келтіруге бейімділік, суицидтік мінез-құлы.

«Назарбаев Зияткерлік мектептері»

Дербес білім беру ұйымының филиалдарындағы

Оқушыларды қорғау саясатына

Қосымша 2

Оқушыларды қорғау саясатын іске асыру бойынша филиалдар қызметкерлерінің, еріктілердің, мектепке қызмет көрсетуші ұйымдар қызметкерлерінің кәсіби жауапкершілігі

Лауазымның, құрылымдық бөлімшенің атауы

Қызметінің атауы

Филиал басшысы

- Филиал оқушыларын қорғау және қауіпсіздік мәселелеріне жалпы басшылықты жүзеге асырады;
- Филиал оқушыларын қорғау жөніндегі саясатты іске асыруды қамтамасыз етеді, оқушыларға қатысты зорлық-зомбылық жағдайларының алдын алу мен оларға ден қоюды бақылау үшін қажетті жағдайлар мен рәсімдерді қамтамасыз етеді;
- Оқушыларды зорлық-зомбылықтан қорғау және қауіпсіздік мәселелеріне назар аударады және филиал шеңберінде қажетті ресурстар бөледі.
- Филиал қызметкерлерінің, оқушылардың заңды өкілдерінің, жергілікті және мектеп қоғамдастығының, оқушыларды қорғау және қауіпсіздік саласындағы басқа ұйымдардың қатысуын үйлестіреді.

Құзыретіне
кадрлық
қамтамасыз ету
кіретін филиал
қызметкерлері

- Филиалға қызметкерлерді, еріктілерді қабылдау кезінде қызметкерлердің жеке құжаттарын, медициналық анықтамаларын (психикалық және физикалық денсаулығын), мектепте жұмыс істеу құқығын, бұрын жұмыс жасаған орындарын, сондай-ақ бұрын балаларға қатысты құқық бұзушылықтар, құқыққа қайшы әрекеттер (мысалы: алаяқтық, сыбайлас жемқорлық, билікті теріс пайдалану) жасалған жағдайда тексеру жүргізеді.
- Қызметкерлерді нормативтік-құқықтық актілермен, оның ішінде бала құқықтары туралы қабылданған нормативтік құжаттармен, «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Әдеп кодексімен, «Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ филиалдарының Оқушыларды қорғау саясатымен және балаларды қорғау мәселелері жөніндегі басқа да нормативтік құжаттармен таныстырады;
- Мектеп қызметкеріне қатысты қарастырылатын оқушыларға қарсы жасалған қатыгездік жағдайлары туралы есеп/ақпарат алады және Оқушыларды қорғау жөніндегі жауапты тұлғамен бірлесіп осындай оқиғаларға ден қою жөніндегі жұмысты үйлестіреді;
- ДББҰ филиалдарына қайта жұмысқа орналастыруды болдырмау үшін мектеп қызметкеріне қатысты оқушыларға қатыгездік көрсету жағдайлары туралы тергеу нәтижелері бойынша оның ішінде өз еркімен жұмыстан шыққан мектеп қызметкері туралы, қызметкердің әдеп кодексін бұзу, осы Саясатта көрсетілген алдын алу шараларын сақтамау туралы бірнеше рет хабарламалар келіп түскені туралы ақпаратты ДББҰ HR мәселелері жөніндегі құрылымдық бөлімшесінің назарына жеткізеді;
- Мектеп қызметкері тарапынан оқушыларға қатыгездік жасалған жағдайда тергеу жүргізу кезінде Мектеп қауіпсіздігі қызметімен байланыста болады.

Құзыретіне
қызметтің
заңдылығын
қамтамасыз ету
кіретін филиал
қызметкері

- Оқушыларды қорғау және қауіпсіздік мәселелері бойынша филиал қызметкерлерін, оқушылардың заңды өкілдерін ақпараттандыруға, оқытуға қатысады;
- Филиалдың Мектеп қауіпсіздігі қызметінің мүшесі болып табылады;
- Оқушыларды қорғау жөніндегі саясатты бұзу фактілері, оқиғалар бойынша тергеу жүргізуге қатысады — тергеу олардың қауіпсіздігін, құпиялылығын сақтай отырып, зардап шеккендерге бағытталған;
- Оқушыларды қорғау саясатына, оқиғаларды анықтауға, оларға ден қоюға байланысты рәсімдерді жүргізудің заңдылығын сақтауды қамтамасыз етеді.

Филиал
қызметкерлері,
еріктілер,
мектепте қызмет
көрсететін
ұйымдардың
қызметкерлері

- Оқушыларды қорғау мәселелері бойынша оқытудан өтеді, Оқушыларды қорғау саясатын іске асыруды қамтамасыз етеді;
- Қатыгездік жағдайларының алдын алу, оқушылардың қорғалуы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету туралы хабардарлықты арттыру жөніндегі іс-шараларға, оқыту іс-шараларына қатысады;
- Әдеп кодексін, осы Саясаттың талаптары мен ережелерін сақтайды;
- Оқушыларға қатыгездік жасалған жағдайда оның белгілерін таниды, оқушыларға қатысты қатыгездік жағдайлары не мұндай жағдайларға күдік пайда болғанда не «төмен деңгейдегі алаңдаушылықтар» бар болғанда ол туралы Оқушыларды қорғау жөніндегі жауапты тұлғаға хабарлайды;
- Мектеп қауіпсіздігі қызметінің жұмысына көмектеседі;
- Оқушыларға көмек көрсету және қолдау мақсатында сүйемелдеу жоспарын/бағдарламасын іске асыруға қатысады;
- Оқушылар бір-бірін құлыптай алатын, зиянды және рұқсат етілмеген заттарды қолдана алатын, қақтығысатын, қорлауға, қорқытуға, қудалауға ұшырайтын (баспалдақтар, рекреациялар, шатырлар, дәретханалар, жертөлелер, қосалқы бөлмелер және т. б.) мектеп аумағында және ғимаратында «сұр аймақтарды» бақылауды жүзеге асырады.

Қауіпсіздік/ күзет
қызметінің
қызметкерлері

Келесінің орындалуын қамтамасыз етеді:

- келушілердің құжаттарын тексеру, келушілер мен мектеп еріктілерін журналға тіркеу, келушілерге арнаулы сәйкестендіру белгісін (бейдж) беру және мектеп қызметкерлерімен алдын ала келісім бойынша жатақхана үй-жайында, мектеп ғимаратында сүйемелдеу;
- мектеп қызметкерлері мен оқушыларының Face ID өтуін немесе мектеп қызметкерлері мен оқушыларда рұқсаттамалардың болуын бақылау;
- оқушылар бір-бірін құлыптай алатын, рұқсат етілмеген және зиянды заттарды қолдана алатын, жанжалдасатын, қорлайтын, қорқытатын, қудалайтын (баспалдақтар, демалыс, шатырлар, дәретханалар, жертөлелер, қосалқы бөлмелер және т. б.) мектеп аумағында және ғимаратындағы «сұр аймақтарды» бақылау;
- ашық аймақтарды бейнебақылау (сыныптар, дәліздер, асхана, кітапхана және басқа оқу орындары);
- мектепке келушілердің оқушыларға арналған дәретхана бөлмелерін пайдалануын бақылау және оны болдырмау.

«Назарбаев Зияткерлік мектептері»
Дербес білім беру ұйымының филиалдарындағы
Оқушыларды қорғау саясатына
Қосымша 3

**«Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ филиалдарына келушілерге
арналған нұсқаулық**

Зияткерлік мектептерге барған оқушылардың заңды өкілдері, ДББҰ қызметкерлері, бөгде ұйымдар мен мекемелердің өкілдері (бұдан әрі – келушілер) осы нұсқаулықпен танысуы міндетті болып табылады

1. Мектеп аумағына және ғимаратына кіру үшін келушілерден мектеп әкімшілігімен және қызметкерлерімен алдын-ала келісу міндетті болып табылады.

2. Мектеп қызметкерлерімен кездесуді ұйымдастыру үшін алдымен мектеп басшылығымен, педагогтармен, куратормен, мектеп психологымен телефон, электрондық пошта арқылы кездесу уақыты мен орны туралы келісу қажет.

3. Келушілер белгіленген уақытта мектепке келуі, қауіпсіздік (күзет) қызметіне

хабарласуы, жеке басын куәландыратын құжаттарды көрсетуі және келушілерді тіркеу журналына жазылуы қажет.

4. Келуші қауіпсіздік қызметкерінің немесе мектеп қызметкерінің сүйемелдеуімен белгіленген жерге барады.

5. Мұғалімдермен кездесулер сабақтан тыс уақытта, қоңырау кезінде мүмкін болады.

6. Келушімен алдын ала уәделестік бойынша кездесу барысында мектеп қызметкері келесіні жүзеге асырады:

- белгіленген кездесу туралы қауіпсіздік қызметі мен мектеп әкімшілігіне алдын ала хабарлайды;

- келушіні белгіленген уақытта қарсы алады;

- кездесу соңында мектептің қауіпсіздік қызметінің тіркеу орнына дейін шығарып салады;

- мектептің санитарлық тораптарына барған кезде келушімен бірге жүреді және шығу есігіне дейін келуін қамтамасыз етеді.

7. Егер келушінің алдын ала уәделескен уақыты болмаса (шұғыл жағдай) мектеп қызметкері келесіні жүзеге асырады:

- мектеп басшылығына, әкімшілігіне келушімен кездесу мақсаттары туралы хабарлайды;

- келуге, кездесуге рұқсат алады.

8. Мектепке алдын ала келісімсіз және тіркеусіз кіруге келесі жағдайларда рұқсат етіледі:

- ата-аналар жиналыстары;

- ата-ана бағдарламаларына қатысу;

- оқушының денсаулығына байланысты шұғыл жағдайларда;

- ашық есік күндері;

- мерекелік іс-шаралар.

9. Келушілерге келесі әрекеттерді жасауға тыйым салынады:

- мұғалімдер мен оқушыларды оқу сабақтарынан шақыру (төтенше жағдайларды қоспағанда);

- мектепте бейне және фототүсірілім жүргізу (мектеп әкімшілігімен алдын ала келісу бойынша жағдайларды қоспағанда);

- кесетін заттарды, газ құтыларын, басқа да қауіпті заттарды алып келу;

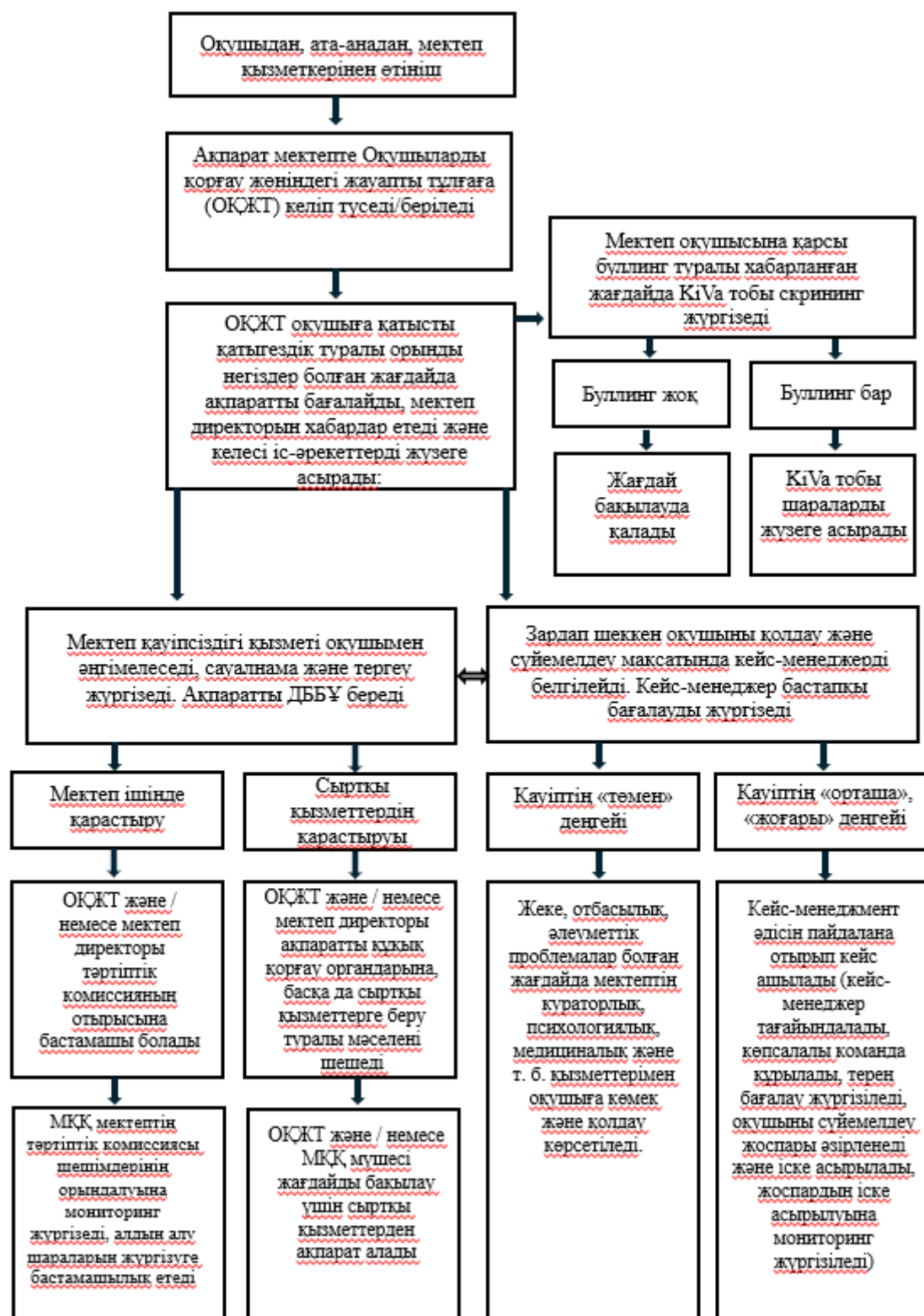
- азық-түлік, соның ішінде үйде дайындалған, фаст-фуд, кремі бар кондитерлік өнімдер және басқаларды алып келу (мектеп әкімшілігімен алдын ала келісілген жағдайларды қоспағанда);

- мектеп аумағында темекі шегу, алкоголь ішу.

Жеке басын куәландыратын құжаттарды/паспортты көрсетуден және келу мақсатын түсіндіруден бас тартқан адамдар мектепке жіберілмейді.

«Назарбаев Зияткерлік мектептері»
Дербес білім беру ұйымының филиалдарындағы
Оқушыларды қорғау саясатына
Қосымша 4

**Зорлық-зомбылық жағдайлары туралы хабарламаларға жауап беру және
оқушыға көмек көрсету**

«Назарбаев Зияткерлік мектептері»

_____ кезең аралығында оқушыларға қатысты қатыгездік туралы хабарлар мен оқыс оқиғаларын есепке алу журналы

[illegible]